

Replik: Dagens regler gynnar väderberoende elproduktion

Dagens Nyheter den 8 juli 2022

I en artikel på DN Debatt kritiserar Filip Johnsson, Lisa Göransson, Tomas Kåberger och Anders Wijkman den politiska högerns förslag till en ny energipolitik som särskilt ska främja ny kärnkraft. Artikelförfattarna oroar sig för att viktiga investeringar i förnybar elproduktion kan trängas undan. De lyfter fram betydelsen av ”teknikneutrala, stabila och långsiktiga spelregler” för att motverka snedvridningar av elsystemet.

Teknikneutralitet är en viktig egenskap vid en välfungerande elförsörjning som sällan ges djupare innehåll i debatten. Innebörden av begreppet är att ingen särskild produktion eller förbrukning ska gynnas eller missgynnas av reglerna som omger marknaden.

Alla anläggningar som bär sina samhällsekonomiska värden och kostnader ska tillåtas om de är lönsamma på marknaden. Inga anläggningar ska heller göra övervinster till följd av särskilt gynnsamma regler. Dessa principer gäller såväl kärnkraft som vindkraft, eller gas- och kolkraft.

Dagens elmarknad är inte teknikneutral. I stället gynnas väderberoende elproduktion på bekostnad av planerbar elproduktion. En orsak är att varje anläggning formellt uppfyller sitt leveranskrav om anläggningen producerar den kontrakterade mängden el för varje hel leveranstimme. Positiva och negativa obalanser som uppstår inom leveranstimmen tar ut varandra.

Dygnet består av 24 leveranstimmar. Men produktion och förbrukning måste balanseras kontinuerligt för att systemet ska vara stabilt. Den interna balanseringen inom varje leveranstimme ger upphov till kostnader som vind- och solkraft inte betalar för. I stället fördelas dessa systemkostnader schablonmässigt över alla aktörerna på marknaden. Ju mer instabil produktionen är i en anläggning, desto mer gynnas den av nuvarande regler.

Artikelförfattarna verkar kritiska till att förnybar elproduktion ska bära sina systemkostnader, trots att författarna själva framhäver betydelsen av teknikneutralitet.

En mera korrekt prissättning av obalanser skulle öka lönsamheten att investera i anläggningar för att fånga upp kortsiktiga svängningar i elproduktionen. En lösning är sådana lager för produktion av vätgas med el som författarna lyfter fram i sin artikel. Genom att fossilfri stålproduktion fyller på vätgaslagret när vinden blåser och solen skiner, och tär på lagret under ogynnsamma väderförhållanden, uppnår man en elförbrukning som bättre följer svängningarna i elproduktionen.

EU är på väg att införa regler för att prissätta obalanser mera effektivt. Särskilt kommer leveransperioderna sänkas från en timme till 15 minuter. Denna förkortning innebär att varje anläggning blir ansvarig för en större andel av sina egna obalanser.

Ytterligare reformer kan vara nödvändiga för att prissätta obalanser även inom de förkortade leveransperioderna. Pär Holmberg och jag presenterar sådana förslag i rapporten ”Incitamenten att

investera i produktion på elmarknaden”. Syftet är att uppnå en miljömässigt hållbar, tillförlitlig och resurseffektiv elförsörjning.

Thomas Tangerås